

DE
TÄR
ALLT!
ROMAN
I FIRAN

Linda Jones

MIG

BONNIER
CARLSEN

LÄRARHANDLEDNING

AV JENNY EDVARDSSON

Lärarstöd

De tar allt ifrån mig

Linda Jones

Vad skoj att du och dina elever ska läsa och arbeta med *De tar allt ifrån mig* av Linda Jones. Jag hoppas att du kommer att ha glädje av lärarhandledningen som jag tagit fram. I handledningen får du först en kort sammanfattning av boken och författaren till den. Därefter tydliggörs hur boken kan kopplas till Lgr22 och till Gy11. Sist presenteras olika uppgifter som du kan använda i klassrummet före, under och efter läsningen. Du behöver inte arbeta med alla uppgifterna. Välj de som du upplever är mest relevanta för dig och din klass.

Lycka till med läsningen och arbetet i klassrummet!

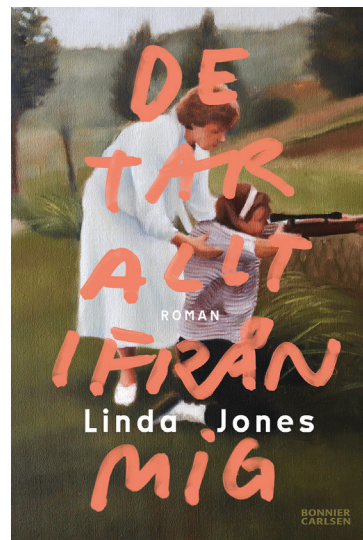
JENNY EDVARDSSON

Legitimerad lärare i svenska, historia och svenska som andraspråk mot SFI

Om boken:

De tar allt ifrån mig handlar om Frida, femton år. Hon är nybliven jägare och drömmer om att gå i sin mammas fotspår – bli jaktlagets ledare och få älgblod på kängorna. Men jakten blir inställd. Man har sett ett okänt djur i skogen och Länsstyrelsen tillåter inte någon jakt. Och så ryktas det om att äldreboendet ska läggas ner. Det blir droppen för människorna i byn och starka känslor sätts i rullning. Samtidigt flyttar det in en ny familj i utkanten av byn, Frej och hans pappa och så har det hänt något med bästisen Emmy. Hon är sig inte alls lik.

Det här är en spännande och välskriven bok om att vara ung, om att ärva de vuxnas problem men också om att gå sin egen väg och våga säga ifrån när allt är på väg åt helt fel håll.

Om författaren:

Linda Jones är journalist och författare, bosatt i Luleå. För sin debutroman *Bete sig* tilldelades hon Norrlands litteraturpris. Ungdomsromanen *De tar allt ifrån mig* nominerades till August-priset 2023. Linda gillar att vandra på kalfjället och har jägarexamen sedan några år tillbaka, men har aldrig skjutit ett djur.

Koppling till Lgr22 och Gy11

De tar allt ifrån mig kan läsas i grundskolans senare år eller på gymnasiet. Boken passar bra att arbeta med i svenskämnen men också för att närma sig frågor om identitet, relationer och manlighet och kvinnlighet. Det är frågor som går att koppla samman med läroplanernas skrivningar kring skolans värdegrundsuppdrag (Lgr22 och Gy11). Det skrivs exempelvis fram så här:

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. (Lgr22 och Gy11)

Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. (Lgr22 och Gy11)

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsroller och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor. (Lgr22)

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för kvinnor och män. Genom undervisningen ska eleverna utveckla kunskaper om könsroller och hur de kan påverka människors livsval och livsvillkor. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kan begränsa kvinnors och mäns makt att forma såväl samhället som sina egna liv. (Gy11)

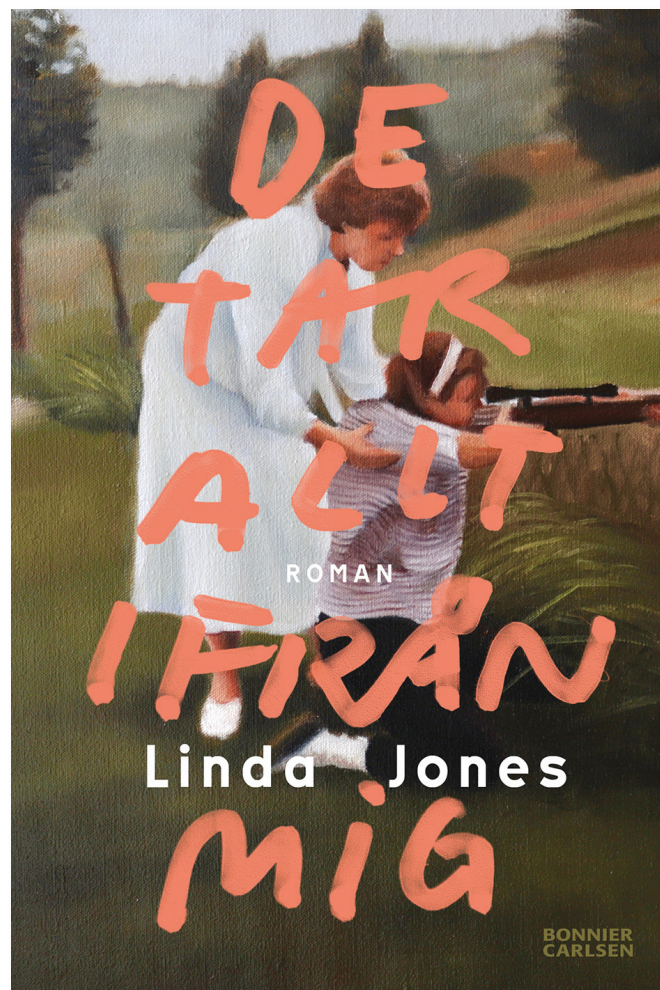
Före läsning

Vi börjar med titel och bokomslag

De tar allt ifrån mig är bokens titel. Låt eleverna kortskriva under 3 minuter kring denna titel. Vad skulle "de tar allt ifrån mig" innebära för dem?

Låt dem därefter få se bokens omslagsbild. Vad föreställer den? Låt eleverna få fundera en stund på egen hand, därefter dela med sig av sina tankar till en klasskompis för att slutligen diskutera omslagsbilden i helklass.

Avsluta med att låta eleverna i smågrupper diskutera hur titel och omslagsbild hör ihop. Vad är det som ska tas "ifrån mig" och vem kan denna "mig" vara? Ger bilden några ledtrådar?

Under läsning

Gemensam läsning, loggskrivande och textsamtal

Läs gärna boken i helklass och dela upp läsningen i lässtopp om ca 50 sidor/ stopp. Låt elevernas tankar och frågor om boken vara utgångspunkt för textsamtal och ha textsamtal i smågrupper i samband med varje lässtopp. Eleverna kan få skriva ner sina tankar och frågor om boken i en enkel läslogg (läslogg för utskrift hittas längst bak i lärarhandledningen).

Gillar och Ogillar handlar om sådant som eleverna helt enkelt gillar eller inte gillar i texten. Det kan vara språket, handlingen, miljön, en viss situation eller händelse eller en karaktär i berättelsen. Mönster är sådant som upprepas och återkommer inne i texten. Det kan handla om ett tema (exempelvis manlighet), en händelse (exempelvis den årliga jakten) eller en dröm. Det kan också vara en viss formulering eller vissa ord som upprepas. Kopplingar handlar om att eleverna ska koppla samman texten med andra texter som de läst (här kan man vidga till tv-serier, datorspel och filmer), med sig själva (jag känner igen mig i...) eller med sin omvärld (det här hände ju precis i byn bredvid...). Sist men inte minst ska eleverna få ta fram Frågor som de under textsamtalen får diskutera med sina klasskompisar.

Loggarna har eleverna sedan med sig till textsamtalen och tillsammans lyfter de fram sådant som de reagerat på under sin läsning. Du kan styra samtalen genom att be eleverna fokusera på en eller ett par av rubrikerna i läsloggen eller på de frågor som de tagit fram. Du kan också bygga på med egna frågor, till exempel om det finns en specifik händelse som du skulle vilja låta eleverna samtala om. Här nedan finns några förslag på frågor att samtala om grupperade utifrån tema. Dessa frågor kan också användas under samtalen eller till kortare eller längre skrivuppgifter.

Normer

- Hur skildras män och kvinnor, killar och tjejer i denna bok? Vad händer med de som bryter mot de normer som finns i samhället?
- På sidan 18 står det: "Här är man först någons flicka eller pojke. Sen jägare." Vad händer om man inte vill vara jägare?
- Vad krävs för att normer, beteenden eller traditioner ska ändras?

Korsningen

- Vad är Korsningen? Är det ett djur som finns på riktigt eller ska det ses som en symbol för något? Vad i så fall?
- Vad är det som gör att Korsningen och Frida dras till varandra?

Vi och dom

- Det finns en uttalad vi och dom-känsla i byn. Det är byn och dess invånare mot staden/myndigheterna i staden. Ge exempel på hur detta tar sig uttryck i romanen.
- Vi och dom kan utifrån romanen diskuteras på tre plan. Det är den lilla människan/den lilla byn mot den stora makten. Det är män och maskulinitet versus kvinnor och kvinnlighet. Det är normen mot det som bryter mot normen (det abnormala). Hur tar sig dessa tre uttryck i *De tar allt ifrån mig*?

Språket

- I boken använder en del av karaktärerna stundtals ett starkt språk (exempelvis könsord och förolämpningar). Hur påverkar det din syn på de olika karaktärerna? Är språket viktigt för att skapa sig en bild av hur någon är?
- Linda Jones använder sig av ett rikt bildspråk. Ge exempel på bildspråk (ex. metaforer och liknelser).

Karaktärer

- Varför vill inte Emmy berätta om vad som händer på festen? Hur förändras hon som person genom det hon har gått igenom?
- Hur skulle du vilka beskriva Frej?
- Vilken av bokens karaktärer tycker du är den mest intressanta? Varför just hen?

Efter läsning

Skrivuppgift: Mod

I denna uppgift får eleverna fundera över begreppet mod i relation till romanen. De får exempelvis utgå från frågorna nedan och skriva 1-2 sidor. Viktigt blir att eleverna tar stöd i romanen genom att ge exempel från den i sina skriftliga resonemang.

- Vad är egentligen mod?
- Vad krävs av en person för att den ska våga eller kunna vara modig?
- Vem i boken är modig? Och i vilken eller vilka situationer är denna person modig?

Kreativt skrivande: Skapa dikter

Låt eleverna skapa egna dikter till boken. Hur skulle de sammanfatta bokens handling, bokens huvudperson eller bokens miljö i en dikt? Har eleverna svårt att komma igång kan de få skriva enligt mönstret i Jag-är-dikt eller Miljö-dikt. Dessa dikter har en förutbestämd form och också förutbestämda inledningar på versraderna, något du ser här nedan.

Jag-är-dikt

Du är en av karaktärerna i boken du läst. Fortsätt på följande rader:

Jag är...
Jag tycker...
Varför...
Jag borde...
Jag önskar...

Miljö-dikt

Du befinner dig i boken du läst. Beskriv miljön genom att fortsätta på följande rader:

Jag är i/på...
Här finns...
Det doftar...
Jag hör ljudet av...
Jag ser...

Diskussions- eller skrivuppgift: Relationer

I romanen lyfts genomgående olika relationer. Det är vänskapsrelationer som den mellan Frida och Emmy eller den mellan Frida och Frej men det är också familjerelationer som mellan Frida och hennes mamma eller Petter och hans pappa. Låt eleverna fundera över de olika relationer som finns (eller välj ut någon eller några som ni fokuserar på). De kan ta stöd i följande frågor:

- Hur skulle du beskriva vänskapsrelationen mellan X och Y (exempelvis mellan Frida och Emmy) och på vilket sätt förändras denna relation under berättelsen?
- Vad utmärker relationen mellan X och Y (exempelvis mellan Frida och Emmy)?
- Hur ser familjerelationen ut mellan X och Y (exempelvis mellan Frida och hennes mamma) och på vilket sätt förändras denna relation under berättelsen?
- Vad är viktigt i en bra relation? Vilka relationer i berättelsen skulle du säga är bra relationer?
- Finns det några relationer i romanen som är mindre bra? Vilka och vad är det i så fall som gör dem mindre bra?

LÄSLOGG

Gillar	Ogillar	Mönster	Kopplingar	Frågor att diskutera